

חוק הביטוח הלאומי, תשי"ד — 1953 *

מבוא

הגדרות

1. (א) בחוק זה —

„גנימלה“ פירושו — כל טובת הנאה שהביטוח לפי חוק זה מעניק אותה ;
„תקופת אכשרה“ פירושו — פרק הזמן הרצוף שבו חייב אדם להיות מבוטח כדי שיהיה זכאי לגנימלה ;

„עובד“, לרבות בן משפחה — היינו אחד ההורים, ילד, נכד, אח או אחות — אף אם אין בינו ובין קרובו המעסיקו יחס של עובד ומעביד והוא עובד במפעל באופן סדיר ובעבודה שאילולא עשה אותה הוא, היתה נעשית בידי עובד ;

„עובד עצמאי“ פירושו — אדם העובד במשלח ידו בעצמו או עם בני משפחתו, ואינו מעביד בו אנשים אחרים במספר העולה על המספר שייקבע בתקנות, בין דרך כלל ובין לסוגים ; „אשתו“, לרבות הידועה בציבור כאשתו והיא גרה עמו.

(ב) לענין חוק זה רואים —

(1) חבר אגודה שיתופית, העובד במפעל האגודה או מטעמה, כעובד ואת האגודה רואים כמעבידו ;

(2) בחבורת עובדים, בין שהיא גוף מואגד ובין שאינה גוף מואגד, את כל אחד מבני החבורה כעובדו של האדם שמסר לחבורה את העבודה, אם היו רואים כך אילו היה קיים קשר ישיר בינו ובין כל אחד מבני החבורה.

2. (א) מוקם בזה מוסד לביטוח לאומי שיפעל במסגרת הוראות חוק זה והתקנות שיותקנו לפיו (להלן — המוסד).

המוסד לביטוח לאומי

(ב) המוסד הוא גוף מואגד ורשאי להתקשר בחוזים, לרכוש, להחזיק ולהעביר נכסים ולהיות צד בכל משא ומתן בין משפטי ובין אחר.

(ג) המוסד יעמוד לפיקוחו הכללי של שר העבודה.

(ד) המוסד יעמוד לבקרתו של מבקר המדינה כאמור בסעיף 7 (ז) לחוק מבקר

המדינה, תשי"ט—1949.

חלק א' : ביטוח זקנה וביטוח מוות

פרק ראשון : הוראות כלליות

3. (א) תושב ישראל שמלאו לו שמונה עשרה שנה הוא מבוטח לפי חלק זה, להוציא —

מבוטחים

(1) מי שנעשה תושב ישראל לראשונה לאחר שנתקבל חוק זה בכנסת וביום שנעשה תושב היה בן ששים ומעלה או בת חמישים וחמש ומעלה ;

(2) מי שביום קבלת חוק זה בכנסת מלאו לו ששים ושבע שנים.

(ב) אשה נשואה שאינה עובדת אלא במשק ביתה אינה מבוטחת לפי חלק זה, על

אף האמור בסעיף קטן (א), אולם רשאי המוסד, לפי התנאים שייקבעו בתקנות, לבטחה, אם נתבקש לעשות כן.

* נתקבל בכנסת ביום י"א בכסלו תשי"ד (18 בנובמבר 1953) ; הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בה"ח 98, תשי"ב, עמ' 64.

¹ ס"ח 8, הש"מ, עמ' 33 ; ס"ח 104, תשי"ב, עמ' 266.

(ג) אשה שאינה עובדת ואיננה עובדת עצמאית ולפי הסעיפים 2, 5 או 6 לתוספת השניה או לפי הסעיפים 2, 3, 5, 6 או 7 לתוספת הששית מגיעה לה קצבה — אינה מבוטחת לפי חלק זה, אולם רשאי המוסד, לפי התנאים שייקבעו בתקנות, לבטחה, אם נתבקש לעשות כן.

(ד) שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, סוגי בני אדם שעל אף האמור בסעיף קטן (א) אינם מבוטחים לפי חלק זה, אולם המוסד רשאי לבטחם, בתנאים שייקבעו בתקנות, אם נתבקש לעשות כן.

פרק שני : ביטוח זקנה

הלויים

4. אלה בגדר תלויים במבוטח לענין פרק זה :

(i) אשתו שנתמלאו בה שלוש אלה :

(א) ילדה למבוטח ילד או שהיא אשתו שנה אחת לפחות ;

(ב) הגיעה לגיל 45 או שיש עמה ילד של המבוטח או שאינה מסוגלת לכלכל עצמה ;

(ג) עיקר פרנסתה על המבוטח או שהוא חייב במוזנותיה לפי פסק דין של בית משפט או של בית דין מוסמך ואין לה מקור הכנסה אחר כדי מחייתה ;

(2) ילדו, לרבות ילד חורג וילד מאומץ, וכן נכדו שכל פרנסתו על המבוטח, ובלבד שנתמלאו בו אחת משלוש אלה :

(א) לא מלאו לו ארבע עשרה שנה ;

(ב) מלאו לו ארבע עשרה שנה אך לא מלאו לו שמונה עשרה שנה והוא תלמיד בית ספר ועיקר זמנו ללימודים ;

(ג) אינו מסוגל לכלכל עצמו.

(להלן בחלק זה ובתוספת השניה — ילד).

גיל קצבת זקנה

5. הגיל לקצבת זקנה הוא —

(1) למבוטח שפרש מכל משלה יד — ששים וחמש בגבר וששים באשה ;

(2) למבוטח שעבד בארץ בעבודה, ששר העבודה קבע אותה בתקנות כעבודה מפרכת, פרק זמן שנקבע, בתקנות, לגבי אותה עבודה, ופרש כאמור — ששים וחמש בגבר וששים באשה, פחות מספר חדשים שהוא פי שנים ממספר שנות עבודתו כאמור, ובלבד שגיל הקצבה לא יקדם מששים ושנים בגבר וחמישים ושבע באשה ;

(3) לכל מבוטח אחר — שבעים בגבר וששים וחמש באשה.

קצבת זקנה

6. המוסד ישלם למבוטח, שהגיע לגיל קצבת זקנה, קצבה חדשית לפי התוספת הראשונה.

תקופת האכשרה

7. תקופת האכשרה המזכה לקצבת זקנה היא —

(1) שלוש שנות ביטוח — במבוטח שביום קבלת חוק זה בכנסת היה למעלה מבן ששים או למעלה מבת חמישים וחמש ;

(2) חמש שנות ביטוח — בכל מבוטח אחר.

ארפת ביטוח

8. ארפת הביטוח בביטוח זקנה, לענין סעיף 50, היא —

(1) למי שהיה מבוטח פחות מעשר שנים — ששה חדשים ;

(2) למי שהיה מבוטח יותר מעשר שנים אך פחות מעשרים שנה — שנים עשר חדשים ;

(3) למי שהיה מבוטח לפחות עשרים שנה — עשרים וארבעה חדשים.

פרק שלישי : ביטוח מוות

9. (א) מבוטח שנפטר, ישלם המוסד קצבה חדשית או מענק לפי התוספת השניה.
(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על מי שנפטר כתוצאה ישירה מפעולות מלחמה.
10. (א) נפטר אחד המנויים להלן, היינו :
(1) המבוטח ;
(2) בן זוגו של המבוטח ;
(3) אלמנתו של מי שנפטר מבוטח ;
(4) ילדו, לרבות ילד שמלאו לו ארבע עשרה שנה, אך עדיין לא מלאו לו תשע עשרה שנה, אפילו לא היה עיקר זמנו ללימודים —
- ישלם המוסד לרשות המקומית או למוסד הציבורי שטיפלו בקבורת המת דמי קבורה בסכום ולפי השיטה שייקבעו בתקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על מי שנפטר כתוצאה ישירה מפעולות מלחמה.
11. תקופת האכשרה המזכה לגימלה לפי הסעיפים 9 ו-10 היא שנה אחת.
12. ארכת הביטוח בביטוח מוות לענין סעיף 50 היא —
(1) למי שהיה מבוטח פחות מעשר שנים — ששה חדשים ;
(2) למי שהיה מבוטח יותר מעשר שנים אך פחות מעשרים שנה — שנים עשר חדשים ;
(3) למי שהיה מבוטח לפחות עשרים שנה — עשרים וארבעה חדשים.

חלק ב' : ביטוח נפגעי עבודה

פרק ראשון : הוראות כלליות

13. בחוק זה — הנדרות

«פגיעה בעבודה», במבוטח, פירושו — תאונה שאירעה אחרי תחילת תקפו של חוק זה, תוך כדי עבודתו ועקב עבודתו אצל מעבידו או מטעמו (להלן — תאונת עבודה) ומחלה שנקבעה כמחלת מקצוע בתקנות לפי סעיף 15 והוא חלה בה בהיותה קבועה כמחלת מקצוע, עקב עבודתו אצל מעבידו או מטעמו (להלן — מחלת מקצוע).

14. (א) רואים תאונה כתאונת עבודה, אף אם —
(1) אירעה בנסוע המבוטח ממעונו לעבודה או מן העבודה למעונו חוץ אם הפסיק את הנסיעה הפסקה של ממש או סטה מהדרך המקובלת, כשהפסקה או הסטיה לא היו למטרה הכרוכה במישרין במילוי חובותיו כלפי מעבידו ;
(2) אירעה תוך כדי עבודתו של המבוטח, במקום העבודה או בסביבתו הקרובה ביותר, בעשותו להצלת גוף או רכוש או למניעת נזק או סכנה לגוף או לרכוש.
- (ב) אין רואים תאונה כתאונת עבודה אם אירעה בעת שהמבוטח נהג שלא בהתאם להוראה חוקית ביחס לעבודתו, או שלא בהתאם להוראות שניתנו לו מאת מעבידו או מאת מי שנוהג להורות לו בענין עבודתו, אלא אם כתוצאה מאותה תאונה נפטר המבוטח או נעשה לא מסוגל לעבודתו או לעבודה מתאימה אחרת ארבעה שבועות לפחות ואלא אם היו רואים את התאונה כתאונת עבודה לולא נהג כאמור.

(ג) תאונה שאירעה תוך כדי עבודה רואים אותה כתאונה שאירעה גם עקב העבודה, אם לא הוכח ההיפך.

מחלות מקצוע

15. (א) שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר הבריאות, לקבוע בתקנות, שמחלה פלונית היא מתאריך פלוני שלאחר תחילת תקפו של חוק זה מחלת מקצוע, בין לגבי כל המבוטחים לפי חלק זה ובין לגבי סוג מבוטחים, אם לפי אפיה וגורמיה של אותה מחלה יש לראותה, לדעתו, כסיכון מקצועי.

(ב) שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר הבריאות, לקבוע בתקנות נסיבות שבהן מחלה פלונית היא בחזקת מחלה שבה חלה המבוטח עקב עבודתו כל עוד לא הוכח ההיפך.

(ג) אדם שנעשה לראשונה לא מסוגל לעבודתו עקב מחלה פלונית בטרם היתה קבועה כמחלת מקצוע, רואים אותו כמי שחלה באותה מחלה בטרם היתה קבועה כאמור.

פרק שני : המבוטחים

מבוטחים

16. (א) ואלה המבוטחים לפי חלק זה :

(1) עובד, להוציא עובד ארעי בעבודה שאינה לצורך עסקו או משלח ידו של

המעביד ;

(2) אדם המצוי בהכשרה מקצועית או בשיקום מקצועי, במקום או אצל אדם שאושרו לכך בתקנות ;

(3) חבר מגן דוד אדום בישראל, וכן חבר בארגון לעזרה ראשונה או למגיעת נזקים לגוף או לרכוש, שאושר לענין סעיף זה על ידי שר העבודה בהודעה שפורסמה ברשומות ;

(4) מי שעובד על פי תקנות-שעת-חירום לגיוס כוח אדם, תש"ח — 1948 ;

(5) אסיר או עציר העובד בעבודה שאינה מן השירותים שנקבעו בתקנות כשירותים רגילים של בית סוהר או של מקום מעצר ;

(6) עציר במוסד על פי פקודת העבריינים הצעירים, 1937, העובד בעבודה שאינה מן השירותים שנקבעו בתקנות כשירותים רגילים של מוסדות כאלה.

(ב) לגבי מבוטח לפי פסקאות (2) עד (6) של סעיף קטן (א) יראו כמעבידו את מי

ששר העבודה יקבענו בתקנות.

הוראות
פיוחדות
לגבי סוגי
מבוטחים

17. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות, הן בדרך כלל והן לסוגים, הוראות מיוחדות בקשר לביטוחם של המנויים להלן, וכוחן יפה אף אם יש בהן משום סטיה לחוק זה, ואלה הם :

(1) עובד בכלי שיט ;

(2) עובד בכלי טיס ;

(3) עובד שהוא תושב ישראל ומועבד בחוץ לארץ על ידי מעביד שהוא תושב ישראל, בתוקף חוזה שנקשר בישראל ;

(4) עובד חלקי, עובד ארעי או עובד מזמן לזמן מרצונו הוא ואין עיקר קיומו על שכר עבודה ;

(5) מבוטח לפי פסקאות (2) עד (6) של סעיף 16 (א).

¹ ע"ר תש"ח, חוס' א' מס' 23, עמ' 62.
² ע"ר 1937, חוס' 1 מס' 667, עמ' 121.

פרק שלישי: הגימלאות

18. פגיעה בעבודה מזכה את המבוטח — זכות לגימלאות בעין
- (1) לריפוי לפי התוספת השלישית ;
(2) להחלמה, לשיקום רפואי ולשיקום מקצועי — במידה ובאופן שנקבעו בתקנות ובהוראות המוסד שניתנו במסגרת התקנות ואושרו על ידי שר העבודה ופורסמו בדרך שהורה השר.
19. (א) ריפוי, החלמה ושיקום רפואי יינתנו באחת הדרכים האלה או בצירופיהן :
(1) באמצעות שירותי הבריאות של המדינה ;
(2) על ידי המוסד באישור הממשלה ;
(3) באמצעות גוף ששר העבודה הסמיכו כשירות רפואי לאחר שהתייעץ בשר הבריאות.
- (ב) שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר הבריאות, לקבוע בתקנות תנאים להסמכת שירות רפואי.
- (ג) שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר הבריאות, לקבוע בתקנות הוראות בדבר הפיקוח על שירות רפואי מוסמך.
- (ד) שר העבודה בהסמיכו שירות רפואי רשאי לקבוע סייגים לסמיכות.
- (ה) שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר הבריאות, לבטל את הסמכתו של שירות רפואי אם נוכח באחד מאלה :
- (1) התנאים שנקבעו על פי סעיף קטן (ב) אינם מתקיימים בו עוד ;
(2) אין השירות הרפואי ממלא אחרי התקנות שהותקנו לפי חוק זה ;
(3) השירות עובר על הסייגים שנקבעו לסמיכותו.
- (ו) שיקום מקצועי יינתן על ידי המוסד במישרין או באמצעות שירותי המדינה או באמצעות גוף ששר העבודה הסמיכו לכך.
- (ז) היחסים בין המוסד ובין מי שבאמצעותו ניתנות גימלאות בעין לפי סעיף 18, והחובות והזכויות ההדדיים, ייקבעו בהסכם שאישר שר העבודה, במידה שלא קבע אותם בתקנות.
20. מבוטח שפגיעה בעבודה גרמה לו שאינו מסוגל לעבודתו ואף לא לעבודה מתאימה אחרת, ישלם לו המוסד דמי פגיעה לפי התוספת הרביעית.
21. (א) נסתיימה תקופת דמי הפגיעה לפי התוספת הרביעית והמבוטח נמצא נכה כתוצאה מן הפגיעה בעבודה, ישלם לו המוסד קצבה או מענק לפי התוספת החמישית.
(ב) „נכה“ פירושו — אדם שנפגע כשרו לעבודה וכתוצאה מכך אינו מסוגל לעשות עבודה שבן גילו ומינו מסוגל לעשותה ; בקביעת העובדה אם פלוני הוא נכה אפשר להביא בחשבון מום מכער.
22. (א) מבוטח שפגיעה בעבודה גרמה למותו, ישלם המוסד לתלויים בנפטר קצבה או מענק לפי התוספת הששית.
(ב) ואלה הם בגדר תלויים במבוטח לענין חלק זה :
- (1) אשתו בשעת מותו, להוציא מי שהיתה לאשתו לאחר הפגיעה ;
(2) ילדו, לרבות ילד חורג, ילד מאומץ ונכד שכל פרנסתו על המבוטח, ובלבד שנתמלאו בו אחד משני אלה :
- (א) לא מלאו לו שמונה עשרה שנה ;
(ב) אינו מסוגל לכלכל עצמו ;

- (3) הורים שעיקר פרנסתם על המבוטח וכן הורים שאינם מסוגלים לכלכל עצמם והמוסד אישרם כתלויים תלות מלאה או חלקית מאחר שלדעתו שורת הצדק מחייבת זאת ;
- (4) סב, סבה, אח או אחות הגרים בביתו של המבוטח לפחות שנים עשר חודש לפני הפגיעה וכל פרנסתם על המבוטח ואינם מסוגלים לכלכל עצמם ;
- (5) מי שהוא בעלה של מבוטחת בשעת מותה וכל פרנסתו על המבוטחת ואינו מסוגל לכלכל עצמו, להוציא מי שהיה לבעלה אחרי הפגיעה.

הפחתת ניסלה,
השהייתה או
שלילתה

23. המוסד רשאי להפחית, להשהות, או לשלול גימלה לפי חלק זה אם התובע גימלה —

- (1) הפר ללא צידוק מספיק הוראה של רופא מוסמך לכך מטעם המוסד שהיתה מכוונת להחיש את החלמתו, להחזיר את כושר עבודתו או להפחית את דרגת נכותו ;
- (2) נהג בדרך שמן המפורסמות הוא כי היא עלולה למנוע בעד החלמתו או בעד החזרת כושר עבודתו או לעכב בעדם ;
- (3) הפר ההוראות שניתנו על פי חוק זה בקשר לשיקומו המקצועי.

כדיקות
רפואיות,
הוצאת
אישורים
ובקורת

24. (א) שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר —

- (1) בדיקות רפואיות של מבוטח התובע גימלה או שמשתלמת לו גימלה, לפי חלק זה, אלא שהבדיקות לא יחייבו את המבוטח לתשלום ;
- (2) חובת מעביד, רופא או מבוטח למסור הודעות על פגיעה בעבודה ;
- (3) דינו של מי שלא קיים חובה שהוטלה עליו על פי סעיף זה.
- (ב) מי שהוסמך לכך על ידי המוסד רשאי להיכנס בכל עת מתקבלת על הדעת לביתו של מבוטח התובע גימלה, או שקיבל גימלה, לפי חלק זה, על מנת לחקור בכל ענין הכרוך בקבלת הגימלה.

ביטול והוראות
מעבר

25. (א) פקודת הפיצויים לעובדים, 1947¹ — בטלה ; אך הוראותיה יוסיפו לחול לגבי חבלת גוף בתאונה תוך כדי עבודה ועקב עבודה (בלשון הפקודה — הנובעת מהעבודה ובמהלך ההעבודה), כשהתאונה אירעה לפני תחילת תקפו של חוק זה, וכן לגבי מחלה מהמפורטות בתוספת השלישית לפקודה האמורה ושלפיה הגיעו לראשונה לפני תחילת תקפו של חוק זה פיצויים בגלל אותה מחלה.

(ב) מעביד שלפני תחילת תקפו של חוק זה ביטח עצמו בפני אחריותו לפי פקודת הפיצויים לעובדים, 1947, אינו חייב בתשלום דמי הביטוח בעד הזמן שלאחר תחילת תקפו של חוק זה.

(ג) שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות נוספות בענין דמי ביטוח האמורים בסעיף קטן (ב).

(ד) מעביד שלפני תחילת תקפו של חוק זה שילם מס מקביל בשיעור של 3% משכר העבודה למוסד רפואי מוסמך במובן סעיף 3א(8) לתוספת הראשונה לפקודת הפיצויים לעובדים, 1947, רשאי להקטין בעד הזמן שלאחר תחילת תקפו של חוק זה את המס המקביל בשיעור שייקבע בהסכם בין המוסד ובין המוסד הרפואי המוסמך הנוגע בדבר, ובאין הסכם — בשיעור ששר העבודה יקבע בצו.

¹ ע"ר 1947, תוס' 1 מס' 1604, עמ' 193.

חלק ג': ביטוח אמהות

- הנדרות 26. „יום הלידה המשוער“ פירושו — היום שנקבע כיום הלידה המשוער באישור רפואי שניתן בהתאם להוראות שר העבודה בתקנות.
- מבוטחת לפי חלק א' ואשת מבוטח לפי חלק א' הן מבוטחות לפי חלק זה. 27
- מבוטחת שהיא עובדת או עובדת עצמאית ישלם לה המוסד דמי לידה לפי התוספת השביעית. 28 דמי לידה
29. המוסד רשאי לשלול את הזכות לדמי לידה, כולם או מקצתם, בכל אחד ממקרים אלה:
(1) בתוך הזמן שבעדו משתלמים דמי לידה עבדה המבוטחת שלא במשק ביתה;
(2) בתוך ששת השבועות שלפני יום הלידה המשוער עבדה המבוטחת שלא במשק ביתה בימים שרופא מוסמך על ידי המוסד אסר עליה לעבוד בהם;
(3) המבוטחת לא מילאה אחרי הוראת המוסד בדבר פיקוח רפואי בקשר להריון וללידה.
30. (א) מבוטחת זכאית — ואם איננה בחיים, זכאי בעלה או האפוטרופוס על הנולד, הכל לפי הענין — לקבל מהמוסד מענק לידה בשווי של — 55 לירות; המענק יינתן ליולדת, אם הזדקקה לאשפוז, ולרכישת ציוד בשביל הנולד, או בציוד בעין בשבילו, הכל כפי שייקבע בתקנות.
(ב) שר העבודה, באישור ועדת העבודה של הכנסת, רשאי לשנות את הסכום שבסעיף קטן (א), בשים לב לתנודות בשכר העבודה.
(ג) המוסד רשאי לכרות הסכם עם מגן דוד אדום לישראל בדבר התנאים שבהם תועבר זכאית למענק לידה לבית חולים במקרים מיוחדים.
31. המוסד רשאי לתת גימלה לפי חלק זה אף למי שאינה מבוטחת, אם היתה מבוטחת אילו מלאו לה שמונה עשרה שנה. נימלה למי שאינה מבוטחת

חלק ד': כספים

32. בחלק זה — „תקופת התשלום“ פירושו — פרקי הזמן שלפיהם משתלמים דמי ביטוח; „מועד התשלום“ פירושו — המועד לתשלום דמי ביטוח לפי הוראות חלק זה.
33. דמי הביטוח החדשיים בעד מבוטח שאינו עובד ולא עובד עצמאי בין שהוא מבוטח גם לפי חלק ג' ובין שאינו מבוטח לפיו הם החלק השנים עשר של 2.9% מהכנסתו, והוא חייב בתשלומם; אולם מבוטחת לפי חלק ג' בלבד ומכוח היותה אשת מבוטח, אינה חייבת בתשלום דמי הביטוח. דמי ביטוח של מבוטח שאינו עובד ולא עובד עצמאי
34. (א) לענין סעיף 33 יראו כהכנסתו של המבוטח את הכנסתו החייבת במס לפי פקודת מס הכנסה, 1947, בשנת הכספים שקדמה לתקופת התשלום, אך סכום ההכנסה כאמור, העודף על 2880 לירות, לא יבוא בחשבון הכנסתו של המבוטח.
(ב) מבוטח שהכנסתו כאמור בסעיף קטן (א) קטנה מ-300 לירות ישלם דמי ביטוח כאילו היתה הכנסתו 300 לירות. חישוב הכנסת מבוטח שאינו עובד ולא עובד עצמאי

² ע"ר 1947, תוס' 1 מס' 1568, עמ' 77.

35. סך כל דמי הביטוח החדשיים בעד עובד עצמאי, בין שהוא מבוטח גם לפי חלק ג' ובין שאינו מבוטח לפיו, הם החלק השנים עשר של 3.3% מהכנסתו, והוא חייב בתשלומם.

דמי ביטוח
של עובד
עצמאי

36. (א) לענין סעיף 35 יראו כהכנסתו של עובד עצמאי את הכנסתו החייבת במס הכנסה לפי הסעיפים 5 (1) (א) ו-1 (1) (ח) לפקודת מס הכנסה, 1947, בשנת הכספים שקדמה לשנת הכספים שבה חל מועד התשלום, אך סכום ההכנסה העודף על 2880 לירות לא יבוא בחשבון הכנסתו של עובד עצמאי.

חישוב
הכנסתו של
עובד עצמאי

(ב) עובד עצמאי שהכנסתו כאמור קטנה מ-600 לירות ישלם דמי ביטוח כאילו היתה הכנסתו 600 לירות.

37. דמי הביטוח המשתלמים בעד עובד הם 3.3% מהכנסתו, נוסף על דמי הביטוח המשתלמים לפי סעיף 38, בין שהעובד מבוטח גם לפי חלק ג' ובין שאינו מבוטח לפיו.

דמי ביטוח
זקנה, טוות
ואמהות בעד
עובד

38. (א) דמי הביטוח מפני פגיעה בעבודה הם בתחום שבין 0.5% ובין 3% מהכנסתו של המבוטח; שיעורם המדויק ייקבע על ידי שר העבודה בתקנות, ורשאי הוא להביא בחשבון את מידת הסיכון שבסוגי המפעלים, המקצועות או העבודות ואת שיעור הפגיעות בעבודה.

דמי ביטוח
לנפגעי עבודה

(ב) שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות כי מעביד שאושר לכך על ידיו ישלם דמי ביטוח מופחתים כפי שיקבע בתקנות, ובלבד שנתמלאו בו תנאים אלה:

(1) הוא מעביד לפחות 500 עובדים;

(2) הוא חייב בתוקף חוק או הסכם קולקטיבי או חוזה עבודה לשלם לעובדים שכר בעד הזמן שבעדו משתלמים דמי פגיעה בעבודה לפי סעיף 20, וסך כל השכר אינו קטן מדמי הפגיעה (להלן — תמורת דמי פגיעה).

חישוב הכנסתו
של עובד

39. (א) לענין הסעיפים 37 ו-38 יראו כהכנסתו של מבוטח —

(1) אם אינו חבר אגודה שיתופית העובד במפעל האגודה — את שכרו החייב במס הכנסה לפי סעיף 5 (1) (ב) לפקודת מס הכנסה, 1947, בעד החודש שקדם לאחד בחודש שבו חל מועד התשלום;

(2) אם הוא חבר אגודה שיתופית העובד במפעל האגודה — הכנסתו כפי שתוערך בהתאם להוראות שר העבודה בתקנות;

(3) אם הוא בן משפחה העובד במפעל של קרוב כאמור בסעיף 1 — את הסכום שהיו רואים כהכנסתו של אדם שאת מקומו הוא ממלא.

אך לא יבוא בחשבון סכום ההכנסה העולה על 240 לירות לחודש או על 2880 לירות לשנה.

(ב) מבוטח שהכנסתו כאמור קטנה מ-40 לירות לחודש או מ-480 לירות לשנה — ישלמו בעדו דמי ביטוח כאילו הגיעה הכנסתו ל-40 לירות לחודש או ל-480 לירות לשנה.

(ג) שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות משלימות בדבר חישוב ההכנסה לענין הסעיפים 37 ו-38.

החייב בתשלום
דמי ביטוחו
של עובד

40. (א) המעביד חייב בתשלום דמי הביטוח בעד עובדו.

(ב) משתלמים דמי ביטוח לפי סעיף 37, רשאי המעביד לנכות משכרו של העובד 1.4% מההכנסה שלפיה משתלמים דמי הביטוח.

(ג) היה המבוטח עובד אצל מעבידים שונים, ישלם כל אחד מהם את דמי הביטוח כאילו הוא בלבד היה מעבידו.

41. חייב מעביד לשלם את דמי הביטוח בעד עובדו ולא שילם, רואים, לגבי הזכות לגימלה, כאילו שולמו דמי הביטוח, אולם אם לא ניכה המעביד את דמי הביטוח משכרו של העובד המשתלם בכסף בהתאם לסעיף 40 (ב), אלא שילם לעובד, על דעת העובד, את מלוא השכר — אין רואים את דמי הביטוח כאילו שולמו.

42. (א) אוצר המדינה יקציב למוסד, לכל שנת כספים, סכום שווה —

(1) ל-10% מהכנסות המוסד מדמי ביטוח זקנה וביטוח מוות באותה שנת כספים ;

(2) ל-45% מהכנסת המוסד מדמי ביטוח אמהות באותה שנת כספים.

ובלבד שסך כל ההקצבה לפי סעיף קטן זה לא יעלה על הסכום שנקבע למטרה זו בחוק התקציב של אותה שנת כספים ; אולם אם יתברר שהסכום שנקבע בחוק התקציב קטן מהקצבת האוצר לפי סעיף קטן זה, הרשות בידי ועדת הכספים של הכנסת, על פי הצעת שר העבודה ולאחר התייעצות בשר האוצר, להתאים את הסכום שנקבע בחוק התקציב להקצבת האוצר לפי סעיף קטן זה.

(ב) אופן תשלום ההקצבה לפי סעיף קטן (א) ייקבע בהסכם בין המוסד ובין שר העבודה, שיאושר על ידי שר האוצר.

(ג) שר העבודה יקבע בהודעה שתפורסם ברשומות, לאחר התייעצות בשר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, את שנת הכספים שהחל ממנה תשולם הקצבת האוצר לפי סעיף זה. משנת הכספים שנקבעה כך יהיו שיעורי דמי הביטוח לפי סעיף 33 — 2.7% במקום 2.9%, ולפי הסעיפים 35 ו-37 — 3.1% במקום 3.3%, והאחוז משכרו של עובד שמעביד רשאי לנכותו לפי סעיף 40 (ב) יהיה 1.3% במקום 1.4%.

43. בחישוב הכנסתו של אדם, לענין פרק זה, לא יובאו בחשבון הניכויים המותרים לפי הסעיפים 14 ו-15 (ב) לפקודת מס הכנסה, 1947.

44. (א) ליד כל סניף המוסד תוקם ועדת שומה אשר להחלטתה יובאו כל חילוקי דעות בדבר קביעת ההכנסה שלפיה משתלמים דמי הביטוח.

(ב) חברי ועדת שומה ימונו על ידי המועצה.

(ג) ועדת שומה תדון בשלושה ; מנהל הסניף שלידו הוקמה ועדת שומה יקבע את התור שלפיו יכהנו חברי ועדת שומה.

(ד) ועדת שומה תקבע את סדרי הדין לפניה, במידה שלא נקבעו בתקנות, ולא תהיה כפופה לדיני ראיה, אלא תשקול לפי אומד דעתה את חומר ההוכחות שהובאו לפניה ; אך שומה סופית של הכנסה לענין פקודת מס הכנסה, 1947, מחייבת את הועדה.

(ה) החלטת ועדת שומה בשאלה שבעובדה היא סופית.

45. (א) שר העבודה רשאי, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לשנות בצו את שיעור דמי הביטוח הקבועים בחלק זה, וכן המכסימום או המינימום של הכנסה שלפיה משתלמים דמי ביטוח.

(ב) שונה שיעור דמי הביטוח מכוח סעיף קטן (א), רשאי שר העבודה, באישור ועדת הכספים של הכנסת ובהסכמת שר האוצר, לשנות את שיעור הקצבותיו של האוצר למוסד לפי חלק זה.

(ג) שונה שיעור דמי הביטוח מכוח סעיף קטן (א), ישונו באותה דרך ובאופן יחסי שיעור דמי הביטוח שמעביד רשאי לנכות משכרו של עובד לפי סעיף 40 ושיעור ההפחתה מהשתתפותו בקופת תגמולים או בקופת פנסיה לפי סעיף 57.

פסור מתשלום דמי ביטוח
46. דמי ביטוח לפי הסעיפים 33, 35 ו-37 לא ישולמו בעד הזמן שמגיעה למבוטח קצבת זקנה.

תחומה של תקופת התשלום
47. כל תקופת תשלום מסתיימת בסופו של כל חודש אם לא קבע שר העבודה, בתקנות, תחומים אחרים לתקופת תשלום, בין לכל המבוטחים ובין לסוג מבוטחים.

מועד התשלום
48. מועד התשלום של דמי הביטוח הוא: לגבי עובד — היום החמישה עשר בחודש שאחרי תקופת התשלום, ולגבי כל מבוטח אחר — היום החמישה עשר בחודש של תקופת התשלום אם לא קבע שר העבודה, בתקנות, מועד אחר לתשלום.

אי תשלום דמי ביטוח — אחריות המעביד
49. (א) לא שילם מעביד במועד התשלום את דמי הביטוח בעד עובד פלוני, ואחרי מועד התשלום ולפני סילוק הפיגורים קרה לעובד מקרה המזכה לגימלה, רשאי המוסד לתבוע מהמעביד סכום השווה לגימלאות בכסף ששילם המוסד, או שהוא עתיד לשלמן, ואת השווי הכספי של גימלאות בעין שניתנו לזכאי לגימלה, בקשר לאותו מקרה.

(ב) שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות בדבר היוון (קאפיטליזציה) קצבאות ובדבר חישוב ערכן הכספי של גימלאות בעין, לענין סעיף זה.

שליטת זכות לגימלה מחמת פינור
50. לא שולמו דמי ביטוח במועד התשלום, ונמשך הפיגור תקופה השווה לארכת הביטוח שנקבעה לענף הביטוח הנדון ובתום תקופה זו קרה מקרה המזכה לגימלה — לא תינתן גימלה.

הנדלת דמי הביטוח מחמת פינור
51. (א) לא שולמו דמי ביטוח במועד התשלום, רשאי המוסד להתרות בחייב בתשלום בדרך שירה שר העבודה, ואם לא סולק הפיגור תוך המועד הקבוע בהתראה, רשאי המוסד להגדיל בעשרים אחוז את דמי הביטוח שבתשלומם חל הפיגור.

(ב) המתמיד לפגר, לדעת המוסד, בתשלום דמי ביטוח המגיעים ממנו, רשאי המוסד להתרות בו, ואם על אף ההתראה הוא מוסיף לפגר, רשאי המוסד, לאחר הודעה מוקדמת של שבועיים, להגדיל בחמישים אחוז את דמי הביטוח שבתשלומם חל הפיגור.

52. כל תשלום על חשבון דמי ביטוח יזקף ראשית כל לחשבון פיגורים, לפי סדר זמנים.

דיו קרימה לסילוק פיגורים תקלות בנכית דמי ביטוח
53. (א) פקודת המסים (גביה) 1 — להוציא סעיף 12 שבה — חלה על דמי ביטוח כאילו היו מס כמשמעותו בפקודה האמורה.

(ב) שר העבודה רשאי למנות אדם שיהיו לו הסמכויות של קצין מחוז לענין הפקודה האמורה והוא ימלא לצורך סעיף זה את התפקידים המוטלים על קצין מחוז לפי הפקודה האמורה.

(ג) לענין גביית חובות, אשר לפי פקודת פשיטת הרגל, 1936², או לפי פקודת החברות³, סילוקם קודם לכל יתר החובות — דין דמי ביטוח כדין מס המגיע לאוצר המדינה.

שיטת הנכיה
54. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות בדבר שיטת הגביה של דמי הביטוח.

¹ חוקי א"י, כרך ב', פרק ק"ז, עמ' 1374.

² ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 566, עמ' 21.

³ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ב, עמ' 155.

פיקוח 55. מי שהוסמך לכך על ידי המוסד רשאי להיכנס, בכל עת המתקבלת על הדעת, לכל מקום שיש לו יסוד להניח כי מועבד בו עובד, ורשאי הוא אותה שעה לדרוש כי יוצג בפניו כל פנקס או מסמך אחר בדבר האנשים המועבדים באותו מקום ולחקור כל אדם בכל ענין הנוגע לחוק זה, ובלבד שלא יידרש אדם לתת תשובה או עדות העלולה לגלגל עליו אשמה.

56. כל סכום משלמים למוסד כדמי ביטוח יזוקף לזכות חשבונות ענפי הביטוח השונים לפי הלוח שבתוספת התשיעית, ואם לא שולמו דמי הביטוח במלואם יזוקפו לזכות חשבונות ענפי הביטוח את הסכומים היחסיים. שונה שיעור דמי הביטוח בהתאם לסעיף 45, רשאי שר העבודה לשנות, באותה דרך, את הלוח שבתוספת התשיעית.

57. היו סכומים משתלמים לקופת תגמולים או לקופת פנסיה בתוקף הסכם שנעשה לפני תחילת תקפו של חוק זה, רשאי המעביד להפחית את תשלומיו לקופה כאמור ב-1.5% מההכנסה שלפיה משתלמים דמי ביטוח בעד עובד פלוני ורשאי העובד להפחית את תשלומיו לקופה כאמור ב-1% מההכנסה שלפיה משתלמים בעדו דמי הביטוח.

58. המוסד פטור ממס בולים.

59. לענין חלק זה — דין המדינה כמעביד כדין כל מעביד אחר.

חלק ה': שונות

60. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות בדבר רישום המבוטחים במוסד ובדבר שינוי בפרטי הרישום.

61. (א) לא נרשם מבוטח על פי ההוראות בדבר הרישום החלות עליו, יהיו דמי הביטוח, לגבי התקופה שלא נרשם כאמור, הסכום הגדול משנים אלה:

(1) הסכום השווה לדמי הביטוח לפי חלק ד' בתוספת של 9% לשנה על דמי ביטוח אלה, לזמן שעבר ממועד התשלום עד יום פרעונם למעשה.

(2) סכום שהיחס שבינו ובין דמי הביטוח לפי החלק הרביעי שווה ליחס שבין אינדקס יוקר המחיה במועד התשלום ובין אינדקס יוקר המחיה ביום פרעונם למעשה; האינדקס ייחשב לפי הכללים שבתוספת השמינית, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

(ב) סעיף זה לא יחול אם הוכיח המבוטח כי אי-הרישום נגרם על ידי מעשה שאינו תלוי ברצונו של החייב ברישום.

62. (א) שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות מיוחדות בדבר ביטוחו של אזרח מדינה שחוקיה מפלים לרעה אזרחים ישראלים בענפי ביטוח שחוק זה דן בהם.

(ב) נכרת הסכם בין ממשלת ישראל לבין מדינה זרה הקובע יחסי גומלין בענין ענפי ביטוח לאומי שחוק זה דן בהם, רשאי שר העבודה להתקין תקנות לביצוע ההסכם אפילו יש בהן משום סטייה מהוראות חוק זה.

63. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות מיוחדות בדבר ביטוחם של אנשים המשרתים בצבא-ההגנה לישראל — להוציא אנשים בשירות מילואים — ושל התלויים בהם.

64. (א) אין משלמים תוספת קצבה בזכותו של אדם המקבל קצבה ולא לשני בני אדם או יותר בזכותו של אדם אחד.

(ב) אין נותנים לאדם בעד פרק זמן אחד קצבאות שונות מכוח ענפי ביטוח שונים לפי חוק זה ואין נותנים לאדם גימלאות שונות עקב מאורע אחד מכוח ענפי ביטוח שונים לפי חוק זה, והוא, כשאין כוונה אחרת משתמעת.

(ג) היה אדם זכאי, לולא הוראות סעיף זה, ליותר מגימלה אחת, הברירה בידו לקבל אחת מהן.

(ד) הזכאי לקצבה לפי חוק זה ולתגמול לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תש"ט — 1949¹, או חוק משפחות החיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י — 1950² — הברירה בידו לבחור באחד מהם.

(ה) הזכאי, עקב מאורע אחד, לגימלה לפי חוק זה ולתגמול או למענק או להענקה לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תש"ט — 1949, או לפי חוק משפחות החיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י — 1950 — הברירה בידו לבחור באחד מהם.

(ו) לענין הסעיפים הקטנים (א), (ב) ו-(ג) רואים דמי פגיעה בעבודה ודמי לידה כקצבה.

שליחת הזכות לגימלה
65. (א) חל המקרה המזכה לגימלה אגב ביצוע, או אגב נסיון לבצע, פשע בידי הזכאי לאותה גימלה או כתוצאה מביצוע או נסיון כאמור או בקשר עמם — לא תינתן הגימלה. (ב) ניסה אדם להשיג גימלה במרמה, תופחת הגימלה שהוא זכאי לה ב-25%.

השימוש בגימלה
66. (א) המקבל גימלה לפי חוק זה בשביל אדם אחר חייב להשתמש בה לטובת אותו אדם.

(ב) ראה אפטרופוס של הזכאי לגימלה, או האדם שלטובתו ניתנה הגימלה כולה או מקצתה, או אפטרופוס, או הרשות המקומית של מקום מגוריו, או המוסד, כי מתן הגימלה כולה או מקצתה לידי הזכאי לה איננו לטובתו או שאיננו לטובת האדם שבשבילו או שבזכותו היא ניתנת, רשאים הם לבקש מבית הדין לביטוח לאומי להורות, כי הגימלה תינתן לידי אדם שבית הדין ימנהו לכך; ואם גוכח בית הדין כי יש יסוד לבקשה רשאי הוא לעשות כן ולהורות לאותו אדם בדבר השימוש בגימלה לטובת הזכאי או לטובת אדם שבשבילו או שבזכותו היא ניתנת.

הפסקה בתשלום קצבה
67. (א) נמצא אדם במאסר על פי פסק דין של בית משפט מוסמך שדן אותו למאסר של שלושה חדשים או יותר — לא תשולם לו כל קצבה בעד הזמן שהוא במאסר; אולם המוסד ישלם את הקצבה, כולה או מקצתה, לתלויים באסיר.

(ב) נמצא אדם בחוץ לארץ למעלה מששה חדשים — לא תשולם לו קצבה בעד הזמן שלמעלה מששת החדשים הראשונים, אלא אם היה העדרו מהארץ על פי אישור המוסד או בהתאם לתקנות; אולם רשאי המוסד לשלם את הקצבה, כולה או מקצתה, לתלויים בו.

העברת הזכות וזקיפה שכנגד
68. (א) זכות לגימלת-כסף אינה ניתנת להעברה, לערבות או לעיקול בכל דרך שהיא אלא לשם תשלום מזונות המגיעים מהזכאי לגימלה לפי פסק דין של בית משפט או של בית דין מוסמך.

(ב) המוסד אינו רשאי לזקוף על חשבון גימלאות-כסף המגיעות ממנו אלא את תביעות המוסד לסכומים אלה:

(1) דמי ביטוח, להוציא דמי ביטוח שמעבידו של המבוטח חייב בתשלומם;

(2) מפרעות שקיבל הזכאי לגימלה מהמוסד על חשבון גימלאות;

¹ ס"ח 25, תש"ט, עמ' 278.
² ס"ח 52, תש"י, עמ' 162.

(3) סכומים ששילם המוסד לזכאי לגימלה בטעות או שלא כדין ואשר הזכאי לא חייב בהחזרתם.

החזרת
גימלאות

69. שילם המוסד גימלת-כסף בטעות או שלא כדין יחולו הוראות אלה:

(1) המוסד רשאי לנכות את הסכומים ששילם כאמור מכל תשלום שיגיע ממנו, בין בבת אחת ובין בשיעורים, כפי שייראה למוסד, בהתחשב עם מצבו של מקבל התשלום ועם נסיבות הענין;

(2) המוסד רשאי לתבוע החזרת כל סכום ששילם בטעות או שלא כדין, אם מקבל התשלום נהג בקבלת התשלום שלא בתום לב.

70. (א) היה המקרה שחייב את המוסד לתשלום גימלה לפי חוק זה משמש עילה גם לחייב צד שלישי בתשלום פיצויים לאותו זכאי לפי פקודת הנויקין האזרחיים, 1944¹ — רשאי המוסד לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגימלה ששילם או שהוא עתיד לשלמה.

תביעות ננר
צד שלישי

(ב) הזכאי לגימלה לפי חוק זה חייב להושיט כל עזרה ולנקוט כל פעולה המתקבלת על הדעת על מנת לסייע למוסד במימוש זכותו לפי סעיף זה, ולא יעשה כל פעולה העלולה לפגוע בזכויות המוסד לפי סעיף זה או למנוע בעד מימושה. עבר הזכאי לגימלה על איסור לפי סעיף זה, או לא עשה את המוטל עליו לפיו, רשאי המוסד לשלול ממנו את הזכות לגימלה, כולה או מקצתה.

(ג) לענין סעיף זה רשאי שר העבודה לקבוע בתקנות הוראות בדבר היוון (קפיטלי-זציה) קצבאות.

(ד) זכאי לגימלה שקיבל מצד שלישי תשלום על חשבון פיצויים כאמור, רשאי המוסד לזקוף אותו תשלום על חשבון הגימלה המגיעה ממנו.

(ה) לענין סעיף 65 לפקודת הנויקין האזרחיים, 1944, רואים גימלה כזכות הנובעת מחוזה.

71. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר —

אופן תשלום
של גימלאות

(1) אופן תשלומם של מענקים;

(2) אופן תשלומם של קצבאות ושל דמי לידה ושל דמי פגיעה.

72. לענין תקופת האכשרה המזכה לגימלה ייחשב פרק זמן של חמישה עשר יום כחודש תמים.

הישוב מועדים

חלק ו': המוסד

פרק ראשון: רשויות המוסד

73. רשויות המוסד הן —

רשויות המוסד

(1) מועצת המוסד;

(2) מינהלת המוסד.

74. (א) הרשות העליונה של המוסד היא מועצת המוסד (להלן — המועצה), שהרכבה, דרך הקמתה, ותנאי הפסקת החברות בה ייקבעו בתקנות, לאחר התייעצות בוועדת העבודה של הכנסת.

מועצת המוסד

¹ ע"ר 1944, תוס' 1 מס' 1380, עמ' 93.

(ב) תקופת כהונתה של המועצה היא ארבע שנים.

(ג) המועצה הראשונה תתמנה על ידי שר העבודה לאחר התייעצות בוועדת העבודה של הכנסת והודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

75. המועצה —

תפקירי המועצה

(1) תפקח על פעולות המוסד והנהלתו;

(2) תייעץ לשר העבודה בבואו להתקין תקנות, חוץ מתקנות על פי סעיף 74(א);

(3) תהא רשאית להמליץ לפני שר העבודה על התקנת תקנות;

(4) תמלא כל תפקיד אחר המוטל עליה בחוק זה.

76. (א) המועצה רשאית למנות ועדות, מבין חבריה או שלא מבין חבריה, ולהעביר להן מסמכיותיה.

(ב) המועצה תמנה ועדה לכל ענף מענפי הביטוח הקיימים לפי חוק זה שתייעץ למנהל של אותו ענף, והוא יהיה יושב ראש הועדה.

יושב ראש
המועצה וסגנו

77. שר העבודה יהיה יושב ראש המועצה. המועצה תבחר בסגן יושב ראש.

נוהל

78. המועצה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה, במידה שלא נקבעו בתקנות.

המינהלה

79. (א) הרשות המנהלת והמבצעת של המוסד היא מינהלת המוסד (להלן — המינהלה).
(ב) חברי המינהלה יהיו מנהל המוסד, סגנו — אם נתמנה לו סגן — ומנהלי ענפי הביטוח שהם נושא חוק זה וכל חוק אחר שהביטוח לפיו יבוצע על ידי המוסד.
(ג) מנהל המוסד יהיה יושב ראש המינהלה.

פרק שני : מנגנון המוסד

80. שר העבודה, לאחר שהתייעץ במועצה, ימנה את מנהל המוסד שלמרותו יהיו נתונים עובדי המוסד, ורשאי הוא באותה דרך למנות סגן למנהל המוסד.

מנהלים של
ענפי ביטוח

81. שר העבודה ימנה, לאחר שהתייעץ במנהל המוסד, מנהל לכל אחד מענפי הביטוח שהם נושא חוק זה.

עובדים אחרים

82. (א) במסגרת התקן שאושר על ידי שר העבודה תמנה מינהלת המוסד את יתר עובדי המוסד ותקבע את תפקידיהם וסמכויותיהם, להוציא את האקטואר של המוסד שיתמנה בהתאם לסעיף 91 ואת מנהלי הסניפים שיתמנו בהתאם לסעיף 84.

(ב) מינוים של עובדי המוסד לפי סעיף זה יהיה לפי הכללים הקבועים למינוי עובדי המדינה, בשינויים שהענין מחייבם, ותנאי עבודתם של עובדי המוסד יהיו כתנאי העבודה של עובדי המדינה.

עובד המוסד —
עובד ציבורי

83. לענין פקודת החוק הפלילי, 1936, יראו את עובד המוסד כאדם העובד בשירות ציבורי ובתפקיד ציבורי, ולענין חוק לתיקון דיני העונשין (עבירות שוחד), תשי"ב—1952,² יראו את עובד המוסד כאדם הממלא תפקיד מטעם המדינה.

סניפים

84. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות בדבר פתיחת סניפים של המוסד ובדבר קביעת תחום פעולתם וסמכותם ומינוי מנהליהם.

¹ ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 652, עמ' 263.
² ס"ח 92, תשי"ב, עמ' 126.

פרק שלישי: תקציב ומשק

85. (א) המינהלה תכין, לתאריך שייקבע על ידי המועצה, הצעת תקציב שנתי למוסד, ותגיש אותה למועצה.
- (ב) המועצה תדון בהצעת התקציב ותעבירה, בצירוף הערותיה והמלצותיה, לאישור שר העבודה.
86. שר העבודה רשאי, לאחר בירור במינהלה, לאשר את התקציב כפי שהוצע או בשינויים שימצא לנכון; התקציב המאושר יחתם ביד שר העבודה וביד מנהל המוסד ויפורסם בדרך שיוורה השר.
87. (א) המינהלה אחראית להנהלה סדירה ויעילה של חשבונות המוסד.
- (ב) לכל ענף ביטוח יתנהל חשבון נפרד ולא יועבר סעיף, זכות או חובה, מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר אלא בהסכמת המועצה ובאישור שר העבודה. ההוצאות הכלליות והמשותפות לענפי הביטוח השונים יחולקו בין החשבונות של ענפי הביטוח לפי כללים שתמליץ עליהם המועצה לאחר קבלת חוות דעתו של האקטואר של המוסד ובאישור שר העבודה.
- (ג) תוך שלושה חדשים מתום שנת כספים תגיש מינהלת המוסד למועצה ולשר העבודה מאזן ודין וחשבון כספי שאליו יצורף דין וחשבון של האקטואר של המוסד.
- (ד) המאזן והדין וחשבון הכספי יפורסמו בדרך שיוורה שר העבודה.
- (ה) שנת הכספים של המוסד היא כשנת הכספים של המדינה.
88. כספי המוסד שאינם מיועדים לכיסוי הוצאות והתחייבויות שוטפות יושקעו בהשקעות קונסטרוקטיביות על ידי המינהלה בהתאם להמלצות המועצה שאושרו על ידי שר העבודה, ובמסגרת ההשקעות המותרות למוסד לפי התקנות שהתקין שר העבודה בהסכמת שר האוצר, אם התקין תקנות כאלה.
89. המינהלה רשאית, באישור שר העבודה, לקבל הלוואות בשם המוסד בשעבוד נכסים להבטחת סילוקן או בלי שעבוד כזה.
90. רכישת מקרקעים על ידי המוסד לצרכיו הוא תיעשה על ידי המינהלה על פי החלטת המועצה שאושרה על ידי שר העבודה.
91. (א) שר העבודה ימנה את האקטואר של המוסד בהתייעצות עם המועצה.
- (ב) נוסף לדין וחשבון האקטוארי, שיצורף לדין וחשבון הכספי השנתי בהתאם לסעיף 87 (ג), יגיש האקטואר של המוסד לשר העבודה ולמועצה דין וחשבון אקטוארי מלא עם תום שלוש שנים מתחילת תקפו של חוק זה ומאז ואילך עם תום כל שלוש שנות כספים.
- (ג) בפעולתו המקצועית אין האקטואר כפוף להוראות והמינהלה חייבת להגיש לו את כל העזרה הדרושה לביצוע חובותיו המקצועיות.
92. (א) המינהלה חייבת להגיש לשר העבודה כל דין וחשבון וכל תעודה או פנקס שידרוש השר.
- (ב) מבקר המדינה יגיש העתק הדין וחשבון שלו על פעולות המוסד לשר העבודה ולמועצה, נוסף לאלה שיש להגיש להם העתק דין וחשבון זה לפי סעיף 11 לחוק מבקר המדינה, תש"ט—1949.¹

¹ ס"ח 8, תש"ט, עמ' 33; ס"ח 104, תשי"ב, עמ' 266.

פרק רביעי : תביעות

93. שר העבודה יקבע בתקנות הוראות בדבר הגשת תביעה לגימלה ודרכי הוכחתה. הגשת תביעות
94. כל תביעה לגימלה בכסף תוגש תוך שנים עשר חדשים מיום שבו נוצרה עילת התביעה; אולם רשאי המוסד ליתן גימלה שנתבעה אחרי המועד האמור. מועד להגשת תביעות
95. (א) כל תביעה לגימלה שהוגשה למוסד תתברר על ידי עובד המוסד שהוסמך לכך על ידי המינהלה והוא יחליט אם תינתן הגימלה ובאיזו מידה תינתן. החלטת המוסד בתביעות
- (ב) המוסד יקבע בהוראות לעובדיו באיזו ענינים יחליט עובד כאמור בסעיף קטן (א) על דעת עצמו ובאיזו ענינים יודקק לאישור הממונים עליו.
96. ליד כל סניף המוסד תוקם ועדת תביעות אשר לחוות דעתה רשאי עובד כאמור בסעיף 95 (א) להביא כל תביעה, וחייב הוא להביא כל תביעה שהחליט בה, אם דרש זאת התובע. ועדת תביעות
97. (א) חברי ועדת התביעות יתמנו על ידי המועצה. הרכב ועדת התביעות
- (ב) ועדת התביעות תפעל בשלושה, אולם אם נעדר אחד מהם לא תיפגע בכך כשרות פעולותיה.
- (ג) מנהל סניף המוסד שלידו הוקמה ועדת תביעות יקבע את התור שלפיו יכהנו חברי ועדת התביעות.

פרק חמישי : בית דין לביטוח לאומי

98. יוקם בית דין לביטוח לאומי (להלן — בית הדין) ובו בתי דין מקומיים (להלן — בית דין מקומי) ובית דין לערעורים (להלן — בית דין לערעורים). הקמת בית הדין
99. (א) כחבר בית דין מקומי יתמנו שופטי שלום, או הכשרים לפי החוק להתמנות שופטי שלום (להלן — שופט מקצועי), ונציגי ציבור. מינוי בית דין מקומי
- (ב) שופטים מקצועיים לבית דין מקומי יתמנו על ידי שר המשפטים לאחר התייעצות עם שר העבודה; נציגי הציבור לבית דין מקומי יתמנו על ידי שר המשפטים על פי המלצת שר העבודה שתינתן לאחר התייעצות עם המועצה.
- (ג) השופט המקצועי יהיה אב בית הדין.
- (ד) הודעה על המינויים תפורסם ברשומות.
100. (א) בית דין מקומי ידון בשלושה, שהם שופט מקצועי ושני נציגי ציבור. הרכב בית דין מקומי
- (ב) אב בית דין, או הקשיש שבהם, אם יש בבית הדין יותר מאב בית דין אחד, יקבע את התור שלפיו ישבו בדין חברי בית הדין המקומי שהם נציגי ציבור.
101. (א) כחברי בית דין לערעורים יתמנו שופטי בית משפט מחוזי, או הכשרים לפי החוק להתמנות שופטי בית משפט מחוזי. מינוי בית דין לערעורים
- (ב) חברי בית הדין לערעורים יתמנו על ידי שר המשפטים לאחר התייעצות עם שר העבודה.
- (ג) אב בית הדין לערעורים יהיה שופט בית משפט מחוזי או מי שנתמנה במיוחד להיות אב בית דין.
- (ד) הודעה על המינויים תפורסם ברשומות.

102. (א) בית הדין לערעורים ידון בשלושה.

(ב) אב בית הדין לערעורים, או אם יש בבית הדין לערעורים יותר מאב בית דין אחד — הקשיש שבהם, יקבע מי מהשופטים האחרים ישבו בדין.

103. שר המשפטים, בהסכמת שר העבודה, יקים בצו את בתי הדין המקומיים ויקבע בו את שטח שיפוטו של כל אחד מהם; שטח השיפוט של בית הדין לערעורים הוא כל השטח שבו חל משפט מדינת ישראל.

104. לבית הדין המקומי תהיה סמכות ייחודית לדון ולפסוק בכל תביעה —

- (1) של הזכאי לגימלה, או של האדם אשר לידיו ניתנה הגימלה, הטוענים שקופתו בזכותם או שלא הוחלט תוך הזמן הקבוע בתקנות בתביעה שהגישו בהתאם לפרק הרביעי בחלק זה;
- (2) של המוסד נגד מבוטח, או נגד מי שהיה מבוטח, או נגד כל אדם שייטבע לתשלום דמי ביטוח וכן תביעה של המוסד נגד מעביד לפי סעיף 49;
- (3) של מבוטח, או של מי שהיה מבוטח, או של הנתבע לתשלום דמי ביטוח, או של הטוען שהוא מבוטח, נגד המוסד בכל ענין הנוגע לביטוח לפי חוק זה;
- (4) של מבוטח נגד מעביד לתשלום תמורת דמי פגיעה;
- (5) שבין המוסד ובין שירות רפואי מוסמך בכל ענין הנובע מההסכם ביניהם או מתקנות לפי סעיף 19 (ז).

105. (א) בעלי הדין לפני בית הדין יכולים להיות —

- (1) הזכאי לגימלה או האדם אשר לידיו ניתנת הגימלה;
- (2) המוסד;
- (3) מבוטח, או מי שהיה מבוטח, או האדם הנתבע לתשלום דמי ביטוח — או הטוען שהוא מבוטח — הכל לפי הענין;
- (4) מעביד;
- (5) שירות רפואי מוסמך.

(ב) כל נתבע בדין רשאי לבקש שיצרפו כבעל דין כל אדם הנמנה עם המפורטים בסעיף קטן (א).

106. (א) בית דין יחליט פה אחד או ברוב דעות; נחלקו הדעות של כל שלושת חברי בית הדין בדבר פסק הדין, תכריע דעת אב בית הדין.

(ב) פסק דין סופי של בית דין מקומי דינו בכל הנוגע להוצאה לפועל כדין פסק דין סופי של בית משפט שלום במשפט אזרחי, ופסק דין של בית דין לערעורים דינו לכל דבר כדין פסק דין של בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים.

107. פסק דין של בית דין מקומי ניתן לערעור בשאלת חוק, לפני בית הדין לערעורים.

108. (א) בית הדין לערעורים ובית דין מקומי יקבעו את סדרי הדין לפנייהם, במידה שלא נקבעו בחוק זה או בתקנות לפיו; שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות סדרי דין לפני בית הדין.

(ב) בכפוף לנאמר בסעיף קטן (א) לא יהיה בית הדין קשור בסדרי הדין הנהוגים בבתי המשפט, אלא יפעל בדרך שיראנה מועילה ביותר להכרעה מהירה בשאלות הממשיות שלפניו ולמתן הגימלה המגיעת ללא שהייה.

(ג) בית הדין לא יהיה קשור בדיני ראייה וישקול לפי אומד דעתו את חומר ההוכחות שהובאו לפניו.

שכר שופטים 109. שר העבודה יקבע, בתקנות, הוראות בדבר שכר חברי בית הדין; המוסד ישלם לשר העבודה את השכר שיקבע על מנת לשלמו לחברי בית הדין; משנקבעה הקצבת האוצר כאמור בסעיף 42 (ג) ישולם השכר על ידי שר העבודה מהקצבת האוצר כאמור באותו סעיף.

עובדי בית דין 110. שכר עובדי בית הדין שכל תפקידם בפעולות בית הדין — אם יתמנו עובדים כאלה על ידי שר העבודה — ישולם לשר העבודה על ידי המוסד, על מנת לשלמו לעובדים אלה; משנקבעה הקצבת האוצר כאמור בסעיף 42 (ג) ישולם השכר על ידי שר העבודה מהקצבת האוצר כאמור באותו סעיף, והוא הדין לגבי הוצאות מיוחדות בקשר לפעולות בית הדין.

אגרות בית הדין 111. כל תביעה לפני בית הדין פטורה מאגרות בית דין, וכל כתב הרשאה שניתן בקשר להופעה לפני בית הדין פטור ממס בולים.

פרק ששי: עונשין וביצוע

עונשין 112. (א) אדם שעבר אחת העבירות האלה:

(1) במרמה, או ביודעין על ידי העלמת פרטים שיש להם חשיבות לענין, גרם למתן גימלה לפי חוק זה או להגדלתה, בין שהגיעה לידיו ובין שהגיעה לידי הנוולת;

(2) מסר הצהרה כוזבת בקשר לדמי ביטוח או העלים עובדות שיש להן חשיבות לענין זה;

(3) עשה קנוניה עם אדם אחר בקשר להקטנת דמי ביטוח או להגדלת גימלה, דינו — קנס של 1000 ל"י או מאסר של שנה אחת או שני הענשים כאחד.

(ב) אדם שלא עשה את המוטל עליו בחוק זה או בתקנות לפיו חוץ מחובת תשלום למוסד, דינו — קנס של 50 ל"י בעד כל אדם שבקשר אתו נעברה העבירה. (ג) אין סעיף זה גורע מאחריותו הפלילית של אדם לפי כל חוק אחר.

אחריותם של חברי הנהלה ושל מנהלים 113. חברה, אגודה שיתופית או כל חבר אנשים אחר שעברו על אחת העבירות המפורטות בסעיף 112 רואים כאחראי לעבירה גם כל חבר מינהלה, מנהל או פקיד של אותו חבר אנשים ואפשר להביאו לדין ולהענישו כאילו עבר הוא את העבירה אם לא הוכיח אחד משני אלה:

(1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;

(2) שנקט בכל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שהוראות חוק זה בקשר לעבירה הנידונה יקוימו.

בית המשפט הפוסט 114. שופט שלום הוא המוסמך לדון בכל תביעה לפי הסעיפים 112 ו-113.

ביצוע 115. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

העברת מסכויים 116. שר העבודה רשאי להעביר מסמכיותו לפי חוק זה, להוציא את הסמכות להתקין תקנות ואת הסמכיות לפי הסעיפים 74 (ג), 80, 85 (ב), 86, 91, 99, 101 (ב) ו-103.

הוראות מעבר 117. שר העבודה רשאי, לפני תחילת תקפו של חוק זה, ללוות כספים בשם המוסד לכיסוי הוצאות הקשורות בהפעלת החוק.

תחילת תוקף 118. תקפו של חוק זה הוא מיום כ"ז באדר ב' תשי"ד (1 באפריל 1954).

תוספת ראשונה

קצבת זקנה

(סעיף 6)

1. קצבת הזקנה מורכבת מקצבת יסוד ומתוספת יוקר עליה לפי התוספת השמינית.
2. קצבת היסוד היא:

למבוטח בלא תלויים	— 15 ל"י
למבוטח שתלוי בו אדם אחד	— 22.500 ל"י
למבוטח שתלויים בו שני אנשים	— 28.500 ל"י
למבוטח שתלויים בו יותר משני אנשים	— 34 ל"י

3. היה אדם מבוטח למעלה מעשר שנים לפני התאריך שבו הגיעה לו לראשונה קצבת זקנה, תוגדל קצבת הזקנה ב-2% לכל שנת ביטוח שלמעלה מעשר שנות הביטוח הראשונות, שבעדה שולמו דמי ביטוח הזקנה, אך לא תוגדל קצבת הזקנה מכוח סעיף זה ביותר מ-50%.
4. מבוטח שלא פרש מכל משלח יד, לאחר שהגיע לגיל המזכה לקצבת זקנה אילו פרש מכל משלח יד — תוגדל קצבת הזקנה שהוא זכאי לה לפי הסעיפים הקודמים ב-5% לכל שנה שבה המשיך במשלח יד, ושבעדה שולמו דמי הביטוח, אך לא תוגדל קצבת הזקנה מכוח סעיף זה ביותר מ-25%.
5. היה המבוטח זכאי לקצבה בגלל פרישתו מכל משלח יד וחזר לעסוק במשלח יד, יופסק תשלום הקצבה עד שיחזור ויפרוש מכל משלח יד; ואולם שנות העבודה שבהן הופסק תשלום הקצבה יבואו במנין השנים לגבי הגדלת הקצבה לפי סעיף 4 לתוספת זו.

תוספת שנייה

קצבה ומענק לאלמנה או ליתום

(סעיף 9)

1. בתוספת זו —
 - (1) «אלמנה» פירושו — מי שהיתה אשתו של המבוטח בשעת פטירתו, להוציא —
 - (א) מי שהיתה אשתו פחות משנה ולא ילדה ילד למבוטח;
 - (ב) מי שבחמש השנים האחרונות שלפני פטירת המבוטח היתה נפרדת ממנו שלוש שנים לפחות ולא היתה זכאית למזונות ממנו על פי פסק דין של בית דין מוסמך.
 - (2) כל מקום שמדובר בגילה של אלמנה, פירושו — גילה בשעת פטירתו של המבוטח; כל מקום שנקוב סכום לגימלה, פירושו — סכום יסוד, שעליו יש להוסיף תוספת יוקר לפי הקבוע בתוספת השמינית.
2. אלמנה שהיא בת חמישים ומעלה ישלם לה המוסד קצבה חמש עשרה ל"י.
3. אלמנה שלא מלאו לה עדיין חמישים שנה, אך כבר מלאו לה ארבעים שנה, ישלם לה המוסד קצבה שהיא —
 - אם מלאו לה ארבעים וחמש — אחת עשרה ל"י ועוד מאתיים וחמישים פרוטות;
 - אם לא מלאו לה ארבעים וחמש — שבע ל"י ועוד חמש מאות פרוטות.
4. אלמנה שלא מלאו לה ארבעים שנה ואינה זכאית לקצבה לפי תוספת זו — ישלם לה המוסד מענק 180 ל"י.

5. אלמנה שערב פטירתו של המבוטח לא היתה מסוגלת לכלכל עצמה מעבודה, ישלם לה המוסד, כל זמן שאין היא מסוגלת כאמור, קצבה חמש עשרה ל"י, אף אם לא מלאו לה חמישים שנה.
6. אלמנה שעמה ילדים, ישלם לה המוסד כל זמן שהילדים עמה קצבה חמש עשרה ל"י, יהיה גילה אשר יהא, ותוספת ילדים, שהיא —
 לילד אחד — שבע ל"י ועוד חמש מאות פרוטות ;
 לשני ילדים — שלוש עשרה ל"י ועוד חמש מאות פרוטות ;
 לשלושה ילדים ויותר — תשע עשרה ל"י.
7. בשום פנים לא יהיה סך כל הקצבה המשתלמת לאלמנה לפי סעיף 6 לתוספת זו קטן מן המענק שהיו משלמים לה אילו לא היו עמה ילדים.
8. חזרה האלמנה ונישאה — תפקע זכותה לקצבה, אך המוסד ישלם לה מענק 180 ל"י.
9. אלמנה שבשעת פטירתו של המבוטח היא זכאית למענק, שוב לא תהא זכאית לקצבה בזכותו של אותו מבוטח, להוציא אלמנה כאמור שילדה למבוטח ילד אחרי מותו, שלגביה ייוקף תשלום המענק על חשבון הקצבה המגיעה לה.
10. אלמנה שזכותה לקבל קצבה לפי הסעיפים 5 ו-6 לתוספת נפסקה שלא על ידי נישואיה, יראוה לענין זכותה לקצבה לפי שאר הסעיפים כאילו נפטר המבוטח ביום שבו נפסקה זכותה לקצבה.
11. ילדים שהניח אחריו המבוטח ואין אלמנה זכאית לקבל בשבילם תוספת לפי סעיף 6 לתוספת, ישלם המוסד בעדם קצבה, שהיא —
 לילד אחד — חמש עשרה ל"י
 לשני ילדים — עשרים ושתים וחצי ל"י
 לשלושה ילדים — עשרים ושמונה וחצי ל"י
 לארבעה ילדים ויותר — שלושים וארבע ל"י.
- שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות לידי מי ישלמו את הקצבה לפי סעיף זה, ואם אין היא משתלמת במלואה לידי אדם אחד, כיצד יחלקוה.
12. היה המבוטח שבזכותו משתלמת הקצבה מבוטח יותר מעשר שנים ושולמו כל דמי הביטוח — מגדילים את הקצבאות המשתלמות לפי תוספת זו ב-2% לכל שנת ביטוח שמעל לעשר שנות הביטוח הראשונות, שבעדה שולמו דמי הביטוח, ובלבד שההגדלה האמורה לא תעלה על 50% מהקצבה שהיו משלמים לולא הוראות סעיף זה.
13. סך כל סכומי היסוד שישולמו בזכות מבוטח אחד לפי תוספת זו לא יעלה על שלושים וארבע ל"י לחודש, או על חמישים ואחת ל"י לחודש כשמגדילים את הקצבה לפי סעיף 12 לתוספת זו.
14. היו תובעים קצבה יותר מאדם אחד ובגלל הוראות סעיף 13 לתוספת זו אי אפשר לספק את חביעותיהם במלואן, יפסק בית הדין לביטוח לאומי למי ישלמו את הקצבה או כיצד תחולק הקצבה, בהתחשב במצבם של התובעים ; אולם אם הוגש הסכם בכתב של התובעים כאמור בענין תשלום הקצבה או חלוקתה, תשולם הקצבה, או תחולק, לפי הסכם.

תוספת שלישית

ריפוי לנפגעי עבודה

(סעיף 18)

1. ריפוי, לרבות אשפוז, רפואות ומכשירים אורטופדיים ותיראפטיים, אספקתם, תיקונם או החלפתם, יינתנו במידה שהפגיעה בעבודה ותוצאותיה מחייבים זאת; היקפו ודרכו של הריפוי ייקבעו בתקנות.
2. היה אדם זכאי לגימלה שבתוספת זו, ידאג המוסד להסיעו למקום שבו תינתן הגימלה ולהחזירו ממנו, או ישלם לו דמי הנסיעה, והכל במידה ובאופן שייקבע בתקנות.
3. המוסד רשאי, במסגרת התקנות ובאישור השר, לתת בעניני ריפוי והסעה הוראות משלימות שיפורסמו בדרך שיוורה השר.
4. תקנות לפי תוספת זו יותקנו בהתייעצות עם שר הבריאות, וטעונות אישור ועדת העבודה של הכנסת.

תוספת רביעית

דמי פגיעה בעבודה

(סעיף 20)

1. דמי פגיעה בעבודה ישולמו בעד פרק הזמן שבו אין המבוטח מסוגל לעבודתו ולעבודה מתאימה אחרת כתוצאה מהפגיעה בעבודה, והוא נזקק לטיפול רפואי, לשיקום או להחלמה, אך לא ישולמו בקשר לפגיעה אחת יותר מדמי פגיעה בעד 26 שבועות.
2. בעד יום הפגיעה לא ישולמו דמי פגיעה בעבודה, אולם המעביד ישלם לנפגע שכר אותו יום.
3. בעד שלושת הימים הראשונים שבהם לא היה המבוטח מסוגל לעבודתו ולעבודה מתאימה אחרת כתוצאה מהפגיעה, לא ישולמו דמי הפגיעה אלא אם היה המבוטח לא מסוגל לעבודה כאמור 14 ימים לפחות.
4. מבוטח שעדיין אינו מסוגל לעבודתו, אך התחיל לעבוד על פי תעודת רופא שהוסמך לכך על ידי המוסד הקובעת כי העבודה עלולה להחיש את החלמתו, לא יפסיד עקב העבודה בלבד את הזכות לדמי פגיעה.
5. מבוטח שמעבידו משלם דמי ביטוח מופחתים לפי סעיף 38 לחוק, לא ישולמו לו דמי פגיעה בקשר לתאונת עבודה.
6. לאסיר או לעציר או למי שנמצא במעצר או במוסד על פי פקודת העבריינים הצעירים, 1937, לא ישולמו דמי פגיעה.
7. דמי פגיעה ליום הם שלושה רבעים משכר עבודתו הרגיל של המבוטח, אך לא יותר מ-5. ל"י.
8. שכר העבודה הרגיל, לענין סעיף 7 לתוספת זו, הוא הסכום היוצא מחלוקת שכר רבע השנה, שקדם ליום שבעדו מגיעים לראשונה דמי פגיעה, ב־90. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות לחישוב שכר העבודה הרגיל במקרים שבהם החישוב לפי סעיף זה לא ישקף, לדעתו, נאמנה את שכר העבודה הרגיל של המבוטח.
9. לשם קביעת סכום דמי הפגיעה למבוטח לפי סעיף 16 (א) פסקאות (2) עד (6) לחוק יראו את הסכום ששימש יסוד לחישוב דמי הביטוח כשכר עבודתו של המבוטח.
10. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות נוספות ומשלימות בדבר חישוב שכר העבודה הרגיל לענין תוספת זו, ורשאי הוא, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לשנות את מכסימום דמי הפגיעה כאמור בסעיף 7 לתוספת זו, בשים לב לתנודות בשכר העבודה.

תוספת חמישית

קצבה או מענק לנכה עבודה

(סעיף 21)

1. למבוטח שהוא נכה כתוצאה מפגיעה בעבודה ודרגת נכותו פחותה מ-25% ואינה פחותה מ-5% ישלם המוסד מענק בסכום המתקבל מהכפלת מספר האחווים בשלוש ובדמי הפגיעה לשבוע ימים שהיו מגיעים לו לפי התוספת הרביעית אילו היה בלתי מסוגל לעבודה.
2. לנכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-25% אך פחותה מ-50% ישלם המוסד קצבה לפי סעיף 4 לתוספת זו.

על פי בקשת הנכה ובהסכמת המוסד, אם הוא סבור כי מצבו ועתידו הכלכלי של הנכה מצדיקים זאת, ישלם המוסד, במקום הקצבה, מענק בסכום המתקבל מהכפלת כל דרגת הנכות בשלוש ובדמי הפגיעה לשבוע ימים שהיו מגיעים לו לפי התוספת הרביעית אילו היה בלתי מסוגל לעבודה.

3. נכה שדרגת נכותו היא 100%, ישלם לו המוסד קצבת נכות. קצבת הנכות לחודש תהיה שווה לדמי הפגיעה ליום שנשתלמו למבוטח כפול שלושים. תל שינוי באינדקס יוקר המתיחה, שלפיו משתלמות ונוספת יוקר לעובדי המדינה, מאז שולמו לראשונה דמי הפגיעה, תוקטן או תוגדל קצבת הנכות בהתאם לתנודות האינדקס באותו תאריך.

4. נכה שדרגת נכותו פחותה מ-100%, אך אינה פחותה מ-25%, ישלם לו המוסד קצבת נכות חדשית בסכום שהיחס בינו לבין הקצבה שהיתה משתלמת אילו היתה דרגת נכותו 100% שווה ליחס שבין אחוז דרגת נכותו לבין מאה.

5. היה הנכה בתוקף זכותו לפי סעיף 18 לחוק במקום שבו נותנים לו אכסון וכלכלה, רשאי המוסד להקטין בשיעור שנקבע בתקנות את הקצבה שהוא זכאי לה בעד הזמן שבו נמצא הנכה באותו מקום, ובלבד שהניכוי לא יעלה על הוצאות כלכלתו במקום האמור.

6. נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50%, ויש לו, לדעת המוסד, הכנסה קבועה המספיקה לפרנסתו או סיכוי מבוסס להכנסה כאמור, רשאי המוסד בהסכמת הנכה לשלם לו מענק במקום קצבה לפי תוספת זאת; המענק יהיה בסכום המתקבל מהיוון (קפיטליזציה) הקצבה האחרונה, בהתאם להוראות ששר העבודה יקבע בתקנות לפי חוק זה.

7. עלתה דרגת נכותו של נכה אחרי קבלת מענק לפי תוספת זו, עד כדי לזכותו בקצבה לפיה, ינוכה מהקצבה האמורה הסכום שבו עודף המענק האמור על סך כל הקצבאות שהיו משתלמות לו מהיום שבו היה זכאי לראשונה למענק עד ליום שבו היה זכאי לקצבה עקב עליית הדרגה של נכותו, אילו סעיף 4 לתוספת זאת היה חל על דרגת הנכות שזיכתהו למענק.

8. רופא או ועדה רפואית יקבעו לפי בקשת הנכה או המוסד, הכל כפי שייקבע בתקנות, את דרגת הנכות לענין תוספת זאת לפי מבחנים ובהתאם לעקרונות ששר העבודה יקבע בתקנות, לאחר התייעצות בשר הבריאות.

אופן מינויים של רופאים, הרכבת ועדות רפואיות וסדרי עבודתן ייקבעו בתקנות.

9. הרואה עצמו נפגע על ידי החלטה של רופא או של ועדה רפואית רשאי, בתנאים שייקבעו בתקנות, לערער עליה בפני הועדה הרפואית לערעורים.

אופן הרכבת הועדה הרפואית לערעורים, סמכויותיה וסדרי עבודתה ייקבעו בתקנות.

10. בקביעת דרגת הנכות לא ישימו לב לכל מום, פגם או ליקוי מלידה או כתוצאה ממחלה, מתאונה, או מכל סיבה אחרת שהיו לפני הפגיעה שבקשר אתה מוערכת דרגת הנכות וכן לכל מום, פגם או ליקוי שבאו ממחלה, מתאונה או מכל סיבה אחרת, אחרי תאונת עבודה כאמור, אם אינם תוצאה ישירה מאותה תאונה.

11. קביעת דרגת הנכות לפי הסעיפים 8 או 9 לתוספת זו היא תנאי מוקדם לכל תביעה בפני בית דין כמשמעותו בסעיף 98 לחוק והקביעה תחייב את בית הדין.
12. קצבת הנכות המשתלמת לפי תוספת זאת למבוטח שבעת הפגיעה טרם מלאו לו עשרים ואחת שנה תוגדל לאחר שמלאו לו עשרים ואחת שנה, כפי שייקבע בתקנות.

תוספת ששית

קצבה או מענק לתלויים בנפגעי עבודה

(סעיף 22)

1. בתוספת זו —

- (1) כל מקום שמדובר בגילה של אלמנה פירושו גילה בשעת פטירתו של הנפגע, אם אין כוונה אחרת משתמעת מנוסח הכתוב ;
- (2) "ילד" פירושו — מי שהוא בגדר תלוי במבוטח על פי סעיף 22 (ב) (2) לחוק.
2. אלמנה שהיא בת חמישים ומעלה ישלם לה המוסד קצבה חדשית בשיעור של 60% מקצבת הנכות שהיתה משתלמת לבעלה, לפי סעיף 3 שבתוספת החמישית, אילו דרגת נכותו היתה 100%.
3. אלמנה שהיא בת ארבעים ומעלה, אך טרם מלאו לה חמישים שנה, ישלם לה המוסד קצבה חדשית בשיעור של 40% מקצבת הנכות כאמור עד שתגיע לגיל חמישים, ומשהגיעה לגיל חמישים, ישלם לה המוסד 60% מקצבת הנכות כאמור.
4. אלמנה שלא מלאו לה עדיין ארבעים שנה ישלם לה המוסד מענק בסכום השווה לקצבה חדשית לפי סעיף 2 לתוספת זו כפול 36.
5. אלמנה שערב פטירתו של הנפגע לא היתה מסוגלת לכלכל עצמה מעבודה, ישלם לה המוסד, כל זמן שאין היא מסוגלת כאמור, קצבה כאילו מלאו לה חמישים שנה, יהיה גילה אשר יהא. לענין סעיף זה דין אלמן כדין אלמנה.
6. אלמנה שעמה ילדים ויהיה גילה אשר יהא ישלם לה המוסד, כל זמן שהילדים עמה, קצבה כאמור בסעיף 2 לתוספת זו, ותוספת ילדים באחוזים מקצבת הנכות האמורה באותו סעיף, שהם —
 - לילד אחד — 20% ;
 - לשני ילדים — 30% ;
 - לשלושה ילדים ויותר — 40%.
7. אלמנה שהיו עמה ילדים ואינם עמה עוד ישלם לה המוסד קצבה כאילו מלאו לה חמישים שנה.
8. חזרה האלמנה ונישאה — תפקע זכותה לקצבה, אך המוסד ישלם לה מענק לפי סעיף 4 לתוספת זו.
9. אלמנה שזכותה לקבל קצבה לפי סעיף 5 לתוספת זו נפסקה שלא על ידי נישואיה, יראוה, לענין זכותה לקצבה לפי שאר הסעיפים, כאילו נפטר המבוטח ביום שבו נפסקת זכותה לקצבה.
10. אלמנה שבשעת פטירתו של המבוטח היא זכאית למענק, שוב לא תהא זכאית לקצבה בזכותו של אותו מבוטח, להוציא אלמנה שילדה למבוטח ילד אחרי מותו, שלגביה ייוקף תשלום המענק על חשבון הקצבה המגיעה לה.
11. ילדים שהניח אחריו המבוטח ואין אלמנה זכאית לקבל בשבילם תוספת לפי סעיף 6 לתוספת זו — ישלם המוסד בעדם קצבה שהיא —

לילד אחד — 60% מקצבת הנכות לפי סעיף 3 שבתוספת החמישית שהיתה משתלמת למבוטח אילו דרגת נכותו היתה 100% ;
לשני ילדים — 80% מקצבת הנכות כאמור ;
לשלושה ילדים — 90% מקצבת הנכות כאמור ;
לארבעה ילדים ויותר — 100% מקצבת הנכות כאמור.

שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, לידי מי ישלמו את הקצבה לפי סעיף זה, ואם אין היא משתלמת במלואה לידי אדם אחד, כיצד יחלקה.

12. הניח אחריו המבוטח אלמנה הזכאית לקצבה או ילדים הזכאים לקצבה וגם תלויים אחרים, ישלם המוסד לתלויים האחרים קצבה השווה לסכום שלפי הסעיפים 6 או 11 לתוספת זו היה מתווסף לקצבה המשתלמת לאלמנה או לילדים, אילו אותם תלויים היו ילדים שהניח אחריו המבוטח, ובלבד שסך כל הקצבאות לא יעלה על 100% מהקצבה שהיתה משתלמת למבוטח, לפי סעיף 3 לתוספת החמישית, אילו דרגת נכותו היתה 100%.

13. לא הניח אחריו המבוטח אלמנה הזכאית לקצבה או ילדים הזכאים לקצבה, הרי אם הניח תלויים אחרים, ישלם להם המוסד קצבה באחוזים מקצבת הנכות שהיתה משתלמת למבוטח לפי סעיף 3 לתוספת החמישית, אילו דרגת נכותו היתה 100%; והם —

לתלוי יחיד — 50% ;

לשני תלויים — 75% ;

לשלושה תלויים — 90% ;

לארבעה תלויים ויותר — 100%.

14. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, לידי מי ישלמו את הקצבאות לפי הסעיפים 12 ו-13 לתוספת זו, ואם אין היא משתלמת במלואה ליד אדם אחד, כיצד יחלקה.

15. תלויים שהמוסד אישרם כתלויים חלקיים לפי הסעיף (22) (ב) (3) לחוק, תופחת הקצבה המשתלמת להם לפי הסעיפים 12 ו-13 לתוספת זו באופן יחסי למידת תלותם כפי שאושרה על ידי המוסד.

16. בשום פנים לא יעלה סך כל הקצבאות המשתלמות לפי תוספת זו על קצבת הנכות שהיתה משתלמת לפי התוספת החמישית לאדם שבזכותו משתלמת הקצבה לפי תוספת זו. היו תובעים קצבה לפי תוספת זו יותר מאדם אחד ובגלל הוראות סעיף זה אי אפשר לספק את כל התביעות במלואן, יפסוק בית הדין לביטוח לאומי למי ישלמו את הקצבה או כיצד תחולק הקצבה, בהתחשב במצב הכלכלי של התובעים ובמידת תלותם באדם שבזכותו משתלמת הקצבה; אולם אם הוגש הסכם בכתב של התובעים כאמור בענין תשלום הקצבה או חלוקתה, תשולם הקצבה, או תחולק, לפי ההסכם.

17. היתה קצבה נתבעת על ידי בני אדם שונים בגלל פטירתו של מבוטח אחד, כשהאחד תובע לפי תוספת זו והאחד לפי התוספת השניה, לא יעלה סך כל הקצבאות שישתלמו לפי חוק זה בזכותו של אותו מבוטח על המכסימום שנקבע לסך כל הקצבאות המגיעות בזכות אותו מבוטח לפי תוספת זו או על המכסימום שנקבע לסך כל הקצבאות המגיעות בזכות אותו מבוטח לפי התוספת השניה, הכל לפי הסכום הגדול יותר.

מקום שבגלל הוראות סעיף זה אי אפשר לספק את התביעות של כל התובעים במלואן, יפסוק בית הדין לביטוח לאומי כיצד יחולק סך כל הקצבאות העומד לחלוקה בין כל התובעים בהתחשב במצב הכלכלי של התובעים ובמידת תלותם באדם שבזכותו משתלמות הקצבאות; אולם אם הוגש הסכם בכתב של התובעים כאמור בענין תשלום סך כל הקצבאות או חלוקתן, ישולם סך כל הקצבאות, או יחולק, לפי ההסכם.

תוספת שביעית

דמי לידה

(סעיף 28)

1. דמי לידה ישולמו בעד פרק הזמן שבו הפסיקה המבוטחת את עבודתה לרגל ההריון או הלידה, אך לא יותר מאשר בעד 12 שבועות.
2. לא יתחילו בתשלום דמי לידה אלא תוך ששה שבועות שלפני יום הלידה המשוער, אך אם חל יום הלידה לפני תקופה זו — יתחילו התשלומים מאותו יום.
3. מבוטחת אינה זכאית לדמי לידה אלא אם היתה מבוטחת עשרה חדשים רצופים לפני התאריך המוקדם ביותר לתשלום דמי הלידה, שבהם שולמו דמי הביטוח בעד תשעה חדשים.
4. על אף האמור בסעיף 3 לתוספת זו ישולמו דמי הלידה —
 - (1) בעד ששה שבועות, אם היתה המבוטחת, תוך שמונה עשר החדשים שקדמו ליום הלידה המשוער, מבוטחת עשרה חדשים ושולמו דמי הביטוח בעד תקופה זאת;
 - (2) בשלושה עשר החדשים הראשונים לתקפו של חוק זה — לעובדת שהיתה זכאית לדמי לידה לפי הוראות שבפקודת העבדותן של נשים, 1945, או בתקנות שהותקנו על פיה, אילו היו הוראות אלה בנות-תוקף אותה שעה.
5. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות משלימות בדבר תשלום דמי לידה בעד לידה שלפני זמנה.
6. דמי הלידה לשבוע הם 75% מהשכר השבועי הרגיל של המבוטחת, אך לא יותר מ-35 לירות.
7. „שכר העבודה הרגיל“, לענין סעיף 6 לתוספת זו, הוא הסכום היוצא מחילוק שכר רבע השנה, שקדם ליום שבעדו מגיעים לראשונה דמי לידה, לשלושה עשר. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות לחישוב שכר העבודה הרגיל במקרים שבהם החישוב לפי סעיף זה לא ישקף, לדעתו, בדיוק את שכר העבודה השבועי הרגיל של המבוטחת.
8. לשם קביעת דמי הלידה לעובדת עצמאית יראו את הסכום ששימש יסוד לחישוב דמי הביטוח כשכרה של המבוטחת.
9. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות נוספות ומשלימות בדבר חישוב שכר העבודה הרגיל לענין תוספת זו, ורשאי הוא, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לשנות את מכסימום דמי הלידה כאמור בסעיף 6 לתוספת זו, בשים לב לתנודות בשכר העבודה.

תוספת שמינית

תוספת יוקר

1. תוספת היוקר תשולם לפי אינדקס יוקר המחיה שלפניו משתלמת תוספת יוקר לעובדי המדינה.
2. תוספת היוקר תהיה סכום השווה לחלק המאה של מכפלת האינדקס בסכום היסוד פחות סכום היסוד.

¹ ע"ר 1945, תוס' 1 מס' 1423, עמ' 70.

3. חל שינוי בשיטת החישוב של אינדקס יוקר המחיה האמור בסעיף 1 לתוספת זו רשאי שר העבודה לשנות, בתקנות, הוראות הסעיפים 1 ו-2 לתוספת זו, בדבר שיטת החישוב של תוספת היוקר המשתלמת לפי חוק זה, במידה המתחייבת על פי השינוי בחישוב אינדקס יוקר המחיה.

תוספת תשיעית

לוח זיכוי השכונות של ענפי הביטוח

(סעיף 56)

דמי ביטוח (לפי הסעיפים 35 ו-37)

האחוז לזיכוי הענף		ענף הביטוח
בשנה שלא משתלמת הקצבת האוצר לפי סעיף 42	בשנה שתשולם הקצבת האוצר לפי סעיף 42	
75.758%	80.645%	ביטוח זקנה וביטוח מוות
24.242%	19.355%	ביטוח אמהות

דמי ביטוח (לפי הסעיף 33)

האחוז לזיכוי הענף		ענף הביטוח
בשנה שלא משתלמת הקצבת האוצר לפי סעיף 42	בשנה שתשולם הקצבת האוצר לפי סעיף 42	
86.207%	92.593%	ביטוח זקנה וביטוח מוות
13.793%	7.407%	ביטוח אמהות

דמי ביטוח (לפי סעיף 38)

האחוז לזיכוי הענף	ענף הביטוח
100%	ביטוח נפגעי עבודה

גולדה מאירסון
שרת העבודה

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

